שומשום
הבית ושתי הנשים

לרבי לוי יצחק שניאורסאהן, אביו של הרבי מליובאוויטש

מתוך לקוטי לוי יצחק, הערות לש"ס, מסכת סוטה, עמ' מט — ההערה הראשונה על מסכת סוטה, דף ג עמוד ב

החיבור

הערה על מסכת סוטה, דף ג עמוד ב, מתוך לקוטי לוי יצחק — הערות לש"ס לרבי לוי יצחק שניאורסאהן (תרל"ח–תש"ד), רבה של יקטרינוסלב, אביו של הרבי מליובאוויטש.

מהדורה זו

מהדורה עברית, מבוססת על מהדורה דו-לשונית שהיא עצמה מהדורת-ראי (mirror) של ההוצאה הבילינגואלית שכבר פרסם פרויקט תורת לוי יצחק (Toras Levi Yitzchok) — ראה עמוד אימות מקורות לפרטי המקור המלא.

מהות ההערה

פתרון גימטרי מדויק: המלה "שומשום" שבמאמר רב חסדא נפתחת כסכום שני תיקוני-כתר הנקראים בשמות חסד, וכל אחד מהם נפתר שוב לזוג שקושר יחד: את לאה ורחל, ואת הבית עצמו.

> **רב חסדא אומר: זנות בבית וכעס בבית — שניהם "כי קריא לשומשמי", כתולעת בתוך השומשום. משפט שנשמע כמשל עממי, עד שסופרים מלה אחת — שומשום — ומגלים שהיא שקולה, במכוון, כנגד שני תיקונים בכתר הנקראים בשמות חסד. משם ואילך הכל נפתר: מי בונה בית, ממה הוא בנוי, ומה בדיוק התולעת אוכלת.**

מהדורה מבוארת: המקור העברי, קטע אחר קטע, ומתחתיו ביאור שמצטט את לשון ההערה באותיות מודגשות ופותח אותה — עם "לפני הלימוד", וציוני מקורות מלאים לכל מה שההערה מצטטת.

הוכן על ידי שמעון רוזנברג · hello@reshimu.ai

על מהדורה זו

איך לקרוא מהדורה זו

כל קטע במהדורה זו בנוי משני חלקים. למעלה, על קו זהב, **המקור** — לשון ההערה כפי שנדפסה, בלי שינוי, בלי ניקוד, ובלי פתיחת ראשי תיבות. מתחתיו **הביאור**: לשונה מצוטטת **באותיות מודגשות**, ולאחר כל ציטוט, באותיות רגילות, פתיחת הענין. מי שקורא רק את המודגש קורא את ההערה; מי שקורא את הכל לומד אותה עם ביאור. הביאור אינו נושא שום סמכות מעבר לעצמו; בכל מקום שהוא נראה סוטה מן המקור — המקור קובע.

המקור — מהדורת-ראי, לא חילוץ ראשוני

מהדורה זו **אינה** חילוץ ישיר מפרסום מודפס, כדרכן של רוב מהדורות הסדרה. פרויקט תורת לוי יצחק כבר הכין, כחלק מעבודתו שלו, מהדורה דו-לשונית מלאה של הערה זו — עברית מלאה כנדפס, תרגום, וביאור מרובד — ופרסם אותה, הן כ`full.pdf` באתר זה והן במאגר שלו. תוכנת המרה ייעודית (`tools/tly_adapter.py`) חילצה את שני צדי אותה מהדורה — העברית והאנגלית כאחת — לתוך תבנית מהדורה דו-לשונית התואמת את מוסכמות הסדרה הזו, כדי שכלי החילוץ הקיימים של הסדרה יוכלו לקרוא אותה. כל מלה עברית וכל מלה אנגלית הועברו כלשונן; רק צורת הסימון שונתה. קטע אחד שנמצא במהדורת המקור — תצוגה מקדימה, המוגדרת שם עצמה כ"טעונה המשך", של ההערה הבאה שבספר (סוטה לא, א) — הושמט, שכן אינו שייך להערה זו.

הנוסח העברי — מאיפה חולץ, ומה נבדק בו

העברית חולצה מצילומי הדפוס של לקוטי לוי יצחק — הערות לש"ס, מסכת סוטה, עמ' מט, בידי פרויקט תורת לוי יצחק עצמו. שלוש אותיות שהצטלמו בעמימות תוקנו על ידו על פי ההקשר, ואושרו על ידי החשבון הגימטרי שההערה עצמה בנויה עליו — כמפורט בעמוד אימות המקורות. תיקונים אלה הם של הפרויקט עצמו, מובאים כאן כמות שהם, ולא הוכרעו מחדש במהדורה זו.

חלוקת ההערה לקטעים

ההערה, כלשונה בדפוס, היא יחידה רציפה אחת בלי סימני חלוקה פנימיים. חלוקתה כאן לאחד עשר "קטעים" **אינה חלק מן המקור** — היא סדר ההצגה שבחר פרויקט תורת לוי יצחק במהדורתו שלו, שמהדורה זו שומרת עליו לצורך עקביות ומעקב.

דרך הביאור

הביאור נכתב מתוך קריאה ישירה במקור העברי, מודרך על ידי הביאור המפורט שכבר חיבר פרויקט תורת לוי יצחק לקטע זה בעצמו — כולל דרכי ההסבר הקבליות, זיהויי הפסוקים, וכיווני הפתרון שלו. אין זה ביאור עצמאי הכתוב בלי הישען על עבודה קודמת: הפרויקט כבר עשה את עבודת הפתרון, וביאור זה מנסח אותה בלשון הקודש, במוסכמות הסדרה הזו, מוסיף ומדגיש היכן שנדרש. כל חשבון גימטרי הנזכר כאן חושב מחדש, אות אחר אות, ואומת כנכון — לא הועתק כטענה בלתי-נבדקת. ראשי תיבות של המקור נשארים כמות שהם ונפתחים בביאור; מונחיו — נוקבין, גבורות, חסדים, תיקוני דיקנא, מקיף, פנימי, מזל — נשמרים ומוסברים בפעם הראשונה שהם מופיעים.

מקורות שההערה מצטטת

ההערה מצטטת פסוקים, מאמרי חז"ל ומקורות קבליים — חלקם בגוף הלשון, בלי מנגנון הערות ממוספר, וחלקם בהפניה מפורשת בתוך מדרשי המקובלים. רשימת המקורות שלהלן היא רשימת המקורות המפורטת שהכין פרויקט תורת לוי יצחק עצמו לקטע זה, ומעמדה כאן הוא **מעמד שהפרויקט קבע לה, לא בדיקה עצמאית חדשה** שנעשתה במהדורה זו — ראה עמוד אימות המקורות להבהרה מלאה.

המהלך בקצרה

שבעה מהלכים, מלה אחת: כיצד "שומשום" — כביכול פרט מקרי במשל של רב חסדא — נפתח כזהות גימטרית מכוונת של הבית ושתי הנשים הבונות אותו, ומה שנותר כשהמיתוק הזה ניטל.

השאלה	א	מדוע דוקא **באשה** נאמרים משלי הזנות והכעס? **כי אשה גופא נמשלה לבית ואהל** — לא שומרת הבית, אלא עצם הבית.
שלוש שאלות	ב	מיושבת שאלת המי. נותרות שלוש: מה הדמיון ל**שומשום**, מדוע **זנות וכעס** דוקא, ומדוע **רב חסדא** דוקא.
הזיהוי	ג	**שומשום** = "שם" כפול, ובמערכת המקובלים שתי נוקבין עליונות בלבד נקראות "שם": **לאה ורחל**, בינה ומלכות.
מהות האש	ד	לאה ורחל הן קו שלם: **בינה, גבורה, הוד, מלכות** — קו הגבורות. הבית בנוי מאש מרוכזת, לא ממים מרחיבים.
המיתוק בכתר	ה	בשרש, בכתר, קו הגבורות כולו יושב בתוך שני תיקונים הנקראים בשמות חסד טהור: **ורב חסד** ו**נצר חסד**.
הנעילה	ו	החשבון נעול: **692 = 280 + 412** — שומשום שוה ורב חסד ועוד נצר חסד, במכוון. וכל מחובר נפתר שוב: 280 = לאה ורחל, 412 = בית.
הבית הממשי	ז	אפילו מידות בית ממשי, כדין המשנה — **שש ברחבו, שמונה בארכו** — חורתות את שני התיקונים: מיתוק שאינו הלכה למעלה מהמעשה, אלא יורד עד תבנית הקרקע.

שומשום — סוד הבית: לאה ורחל, קו הגבורות, ומיתוקן בכתר

לפני הלימוד עמ' מט

מסכת סוטה פותחת בדיני הסוטה — האשה החשודה בבגידה — ודפיה הראשונים אוספים את דברי חז"ל על קנאה, חטא, וחיי הנישואין הפנימיים. בדף ג עמוד ב מלמד רב חסדא זוג משלים תואמים: אמר רב חסדא: זנותא בביתא — כי קריא לשומשמי. ואמר רב חסדא: תוקפא בביתא — כי קריא לשומשמי. אידי ואידי באיתתא, אבל בגברא לית לן בה — זנות בבית, כעס בבית, שניהם "כתולעת בשומשום"; ושניהם נאמרו דוקא על האשה, לא על האיש. רש"י מפרש שם: "קריא" הוא תולעת המחלחלת בתוך אוצר השומשמים ומחריבה אותו כולו מבפנים — חורבן שקט, נסתר, וטוטלי.

בעל ההערה מונה במפורש ארבע תמיהות בגמרא: מדוע דוקא באשה; מדוע דוקא שני הפגמים האלה, זנות וכעס; מדוע דוקא שומשום, ולא חטה, תאנה או פשתן, שגם בהם נכנסת תולעת; ומדוע דוקא רב חסדא, ששמו בנוי מלשון "חסד", הוא בעל המימרא. יחידה 1 מתחילה ליישב את הראשונה; יחידה 3 מנסחת את שלוש הנותרות; שאר ההערה, עד תום יחידה 11, בנויה כולה על פתרונן.

מונחים: נוקבין — הבחינות הנקביות שבמערכת הספירות, המקבלות, הכלות, ומבטאות; כאן: לאה ורחל. **גבורות / חסדים** — שני הקוים שבספירות: כח מצמצם, גובל, קודר, כנגד כח מרחיב, נותן, זורם. אף אחד מהם אינו "רע" כשלעצמו — השאלה היא יחסם זה לזה. **תיקוני דיקנא** — שלושה עשר "תיקוני הזקן" של אריך אנפין בספר האדרא, כנגד שלוש עשרה מדות הרחמים; שרש עליון שבו כל הספירות התחתונות כלולות בדרגת מיתוק מוחלטת. **מקיף / פנימי** — שני אפנים שבהם אור מתייחס לכלי: מקיף — סובב ואינו נכנס; פנימי — מלביש ונכנס לתוכו. **מזל** — התיקון השמיני שבתיקוני הדיקנא, הפתיל הנמשך נמוך מכל התיקונים, ציר ההמשכה מלמעלה למטה.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 1

ועיין בפרש"י שם. מה שהוא באיתתא דוקא ולא בגברא, הוא כי אשה גופא נמשלה לבית ואהל, כמארז"ל ע"פ שובו לכם לאהליכם, שאהל קאי על האשה, ומשל משלו חכמים באשה חדר פרוזדור ועלי'.

ועיין בפרש"י שם — כך מפנה בעל ההערה אל פירוש רש"י באותו מקום. **מה שהוא באיתתא דוקא ולא בגברא** — מה שהגמרא אומרת זאת דוקא באשה ולא באיש — הרי גם קלקול האיש הורס את הבית, ובכל זאת שני משלי רב חסדא נאמרו רק עליה — **הוא כי אשה גופא נמשלה לבית ואהל** — הטעם לכך הוא שהאשה עצמה נמשלה לבית ולאהל: לא שהיא שומרת הבית או מנהלת אותו, אלא שהיא עצמה הבית. **כמארז"ל ע"פ שובו לכם לאהליכם** — כפי שדרשו חז"ל על הפסוק (דברים ה, כז) שנאמר לישראל לאחר מתן תורה, כשהותר להם לשוב אל נשותיהם, **שאהל קאי על האשה** — ש"אהליכם" מוסב על הנשים, כלומר "שובו לנשיכם". **ומשל משלו חכמים באשה חדר פרוזדור ועלי'** — ועוד המשילו חכמים (משנה, נדה ב, ה) את גוף האשה עצמו לבנין: חדר, פרוזדור ועלייה. שני המקורות עושים עבודה שונה: הפסוק מלמד ש"אהל" הוא שם לאשה; המשנה מלמדת שגוף האשה עצמו נבנה כבית, במונחי אדריכלות ממש. ומכאן שהמלה "בביתא" שבמאמר רב חסדא כבר מכוונת אליה: קלקול "בבית" הוא קלקול בעצם מהותה.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 2

ואם האיתתא היא צנועה ואינה כעסנית, שזהו בחי' אשה דקדושה, אז הבית הוא בשלימות, כמ"ש צופי' הליכות ביתה, וכתיב חכמות נשים בנתה ביתה, שהיא בונה ביתה. משא"כ כשהיא זונה או כעסנית, אז נחרב הבית, כמ"ש ואולת בידה תהרסנה, שמהרסת את הבית.

ואם האיתתא היא צנועה ואינה כעסנית — ואם האשה צנועה ואינה בעלת כעס, **שזהו בחי' אשה דקדושה** — שזוהי בחינת "אשה של קדושה", **אז הבית הוא בשלימות** — אזי הבית עומד בשלמותו, **כמ"ש צופי' הליכות ביתה** — כמו שנאמר (משלי לא, כז) "צופיה הליכות ביתה", **וכתיב חכמות נשים בנתה ביתה** — וכתוב (משלי יד, א) "חכמות נשים בנתה ביתה", **שהיא בונה ביתה** — שהאשה היא הבונה את ביתה. **משא"כ כשהיא זונה או כעסנית** — מה שאין כן כשהיא זונה או בעלת כעס, **אז נחרב הבית** — אזי הבית נחרב, **כמ"ש ואולת בידה תהרסנה** — כמו שנאמר (שם) "ואולת בידיה תהרסנו", **שמהרסת את הבית** — שהיא ההורסת את הבית. יש לשים לב לדיוק: בעל ההערה בוקע פסוק אחד — משלי יד, א — לשני חצאים, בנין והריסה, ומראה ששניהם תלויים באותו משתנה יחיד, באותה אשה עצמה. ושתי המדות המגדירות כאן את "אשה דקדושה" — צנועה (היפך הזנות) ואינה כעסנית (היפך התוקף) — הן בדיוק שני הפגמים שרב חסדא מנה במאמרו. בכך נרמז שהמשתנה האחד המבדיל בין בונה להורסת הוא בדיוק מה שהזנות והכעס משחיתים בו — ומציאת אותו משתנה היא עבודת שאר ההערה.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 3

אמנם מה שהוא ע"י זנות וכעס דוקא, וגם מהו הדמיון כי קריא לשומשמי, ובעל המימרא הוא רב חסדא דוקא.

אמנם מה שהוא ע"י זנות וכעס דוקא — אמנם [יש להבין] מדוע הדבר תלוי בזנות ובכעס דוקא, **וגם מהו הדמיון כי קריא לשומשמי** — וכן מהו הדמיון "כי קריא לשומשמי", **ובעל המימרא הוא רב חסדא דוקא** — וכן מדוע בעל המימרא הוא רב חסדא דוקא. שלוש שאלות במשפט אחד, בלי סימן שאלה ובלי "קשה" — דרכו הקבועה של בעל ההערה: הוא מונה את הנקודות הבלתי-מבוארות שבגמרא ומיד פונה לבנין. היחידות הקודמות (1–2) יישבו את שאלת **המי** — מדוע דוקא באשה; כאן נותרות שלוש שאלות: **מה** [הדימוי לשומשום], **איך** [הזנות והכעס פועלים], **ולמה-הוא** [רב חסדא דוקא]. כל המשך ההערה, עד למדידת הבית עצמו, בא ליישב שלוש שאלות אלו.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 4

הנה שומשום הוא ב"פ שם, והוא ב' בחי' נוקבין לאה ורחל, שכ"א מהם נקראת שם, כמ"ש שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, והיינו בינה ומל' בכלל, כי לאה היא מבחי' בינה, מל' דתבונה, והיינו מ"ש בשמואל ב' סי' ו' ארון האלקים אשר נקרא שם שם הוי' כו', כתיב ב"פ שם סמוכים זה לזה, רומז על בינה ומל' לאה ורחל.

הנה שומשום הוא ב"פ שם — הנה תיבת "שומשום" היא לשון "שם" כפולה, שתי פעמים "שם", **והוא ב' בחי' נוקבין לאה ורחל** — ורמז הוא לשתי בחינות הנוקבין העליונות, לאה ורחל, **שכ"א מהם נקראת שם** — שכל אחת מהן נקראת בשם "שם", **כמ"ש שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל** — כמו שנאמר (בראשית כט, טז) "שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל", **והיינו בינה ומל' בכלל** — וזה רומז בכלל לבינה ומלכות, **כי לאה היא מבחי' בינה, מל' דתבונה** — כי לאה היא מבחינת בינה, ובדיוק מלכות שבתבונה, **והיינו מ"ש בשמואל ב' סי' ו' ארון האלקים אשר נקרא שם שם הוי' כו'** — וזהו מה שנאמר (שמואל ב ו, ב) "ארון האלקים אשר נקרא שם שם ה' צבאות", **כתיב ב"פ שם סמוכים זה לזה** — נכתב "שם" פעמיים, סמוכים זה לזה, **רומז על בינה ומל' לאה ורחל** — ורומז על בינה ומלכות, לאה ורחל. המפתח הוא הצליל: "שומשום" נשמע כ"שם־שם" — כפל אחד. במערכת המקובלים יש בדיוק שתי נוקבין עליונות, והתורה קוראת לכל אחת מהן "שם": "שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל". "שם" כפול הוא אפוא סימן מדויק: לאה ורחל יחד. לאה, ה"גדולה", היא מבחינת בינה — עולם המחשבה הנעלם, פנימיותו של הבית; רחל, ה"קטנה", היא מלכות עצמה — עולם הדיבור והגילוי, פניו החיצוניים של הבית. וההוכחה השניה, בלתי-תלויה, מגיעה מפסוק אחר לגמרי: בשמואל ב, על ארון האלקים — מקום השראת השכינה בישראל, ה"בית" האולטימטיבי — נכתבת המלה "שם" פעמיים ברצף ישיר. שני "שם" צמודים, מעל הבית: לאה ורחל, בינה ומלכות.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 5

(והמחברם יחד הוא יוסף, שכתוב בו עד תאות גבעות עולם, שמחבר התרין עלמין, כמ"ש בזוה"ק פ' וארא דכ"ב ע"א, היינו מה שיוסף הוא בן פר"ת, גי' ב"פ ש"ם, שמחבר הב"פ שם).

(**והמחברם יחד הוא יוסף** — והמחבר את שתי הבחינות יחד הוא יוסף, **שכתוב בו עד תאות גבעות עולם** — שנאמר בו (בראשית מט, כו) "עד תאות גבעות עולם", **שמחבר התרין עלמין** — ומתפרש שהוא מחבר את שני העולמות, **כמ"ש בזוה"ק פ' וארא דכ"ב ע"א** — כמו שנאמר בזוהר הקדוש (פרשת וארא, כב ע"א), **היינו מה שיוסף הוא בן פר"ת** — וזהו מה שיוסף נקרא "בן פורת" (בראשית מט, כב), **גי' ב"פ ש"ם** — [ש"פורת"] בגימטריא הוא כפל "שם", **שמחבר הב"פ שם** — שהוא המחבר את כפל ה"שם") — זהו פסוק-חתימה בלתי-תלוי לגמרי, המאמת את הקריאה הראשונה. יעקב מברך את יוסף בברכת "עד תאות גבעות עולם", והזוהר קורא "גבעות עולם" כרמז לשתי הנוקבין העליונות, ואת יוסף — הצדיק, בחינת יסוד — כמחבר בין העולם הנעלם לעולם הנגלה. והחשבון: **פר"ת** = פ(80) + ר(200) + ת(400) = 680 = פעמיים 340, ו-340 היא גימטריית "שם" (ש300+ם40). המחבר של שני ה"שם" נושא בשמו עצמו "שני שם" — ואילו כפל "שם־שם" היה מקרה של איות בלבד, כפל בלתי-תלוי זה לא היה מתקיים.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 6

והנה הנוקבין הם בינה ומל' כנ"ל, והם ג"כ בחי' גבורה והוד, כי גבורה שייך לבינה כמ"ש אני בינה לי גבורה, ומל' שייך להוד כמא' איהי בהוד, שכל אלו — בינה גבורה הוד מלכות — הם בחי' גבורות, ועיין בטעמי מצות להרח"ו ז"ל זיע"א פ' תשא במצות שמן המשחה ע"ש.

והנה הנוקבין הם בינה ומל' כנ"ל — הנה הנוקבין הן בינה ומלכות, כנזכר לעיל, **והם ג"כ בחי' גבורה והוד** — והן גם כן בחינת גבורה והוד, **כי גבורה שייך לבינה כמ"ש אני בינה לי גבורה** — כי גבורה שייכת לבינה, כמו שנאמר (משלי ח, יד) "אני בינה לי גבורה", **ומל' שייך להוד כמא' איהי בהוד** — ומלכות שייכת להוד, כמאמר [המקובלים] "איהי בהוד" [היא בהוד], **שכל אלו — בינה גבורה הוד מלכות — הם בחי' גבורות** — שכל אלו: בינה, גבורה, הוד, מלכות — הם בחינת גבורות, **ועיין בטעמי מצות להרח"ו ז"ל זיע"א פ' תשא במצות שמן המשחה ע"ש** — ועיין בטעמי המצוות לרבי חיים ויטאל, פרשת תשא, במצות שמן המשחה, עיין שם. עתה מתברר **מה** בנוי הבית: לא רק שתי נוקבין (לאה ורחל, בינה ומלכות), אלא שרשרת שלמה בקו השמאלי של האילן — בינה, גבורה, הוד, מלכות — כולה בחינת גבורות: כח מצמצם, גובל, קודר, בשונה מן החסדים המרחיבים והנותנים. שתי הנוקבין יושבות בשני קצות אותו קו: לאה-בינה למעלה, רחל-מלכות למטה. הבית, אם כן, בנוי מאש.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 7

אך בסטרא דקדושה, דהיינו בנוקבין דקדושה, הגבורות הם ממותקות בחסדים, ועדמ"ש אלקים ברב חסדך, שם אלקים הוא בחי' גבורות, והוא ברב חסדך, שנמתק בחסדים. וברב חסדך היינו בכתר, ששם הוא בחי' ורב חסד נצר חסד, שם הגבורות ממותקות לגמרי ובתכלית.

אך בסטרא דקדושה, דהיינו בנוקבין דקדושה — אך בצד הקדושה, דהיינו בנוקבין שבקדושה, **הגבורות הם ממותקות בחסדים** — הגבורות ממותקות בתוך החסדים, **ועדמ"ש אלקים ברב חסדך** — ועל דרך מה שנאמר (תהלים סט, יד) "אלקים ברב חסדך", **שם אלקים הוא בחי' גבורות** — ששם "אלקים" הוא בחינת גבורות, שם הדין, **והוא ברב חסדך** — והוא [נתון] "ברוב חסדך", **שנמתק בחסדים** — שנתמתק בתוך החסדים. **וברב חסדך היינו בכתר** — ו"ברוב חסדך" הכוונה בבחינת כתר, **ששם הוא בחי' ורב חסד נצר חסד** — ששם הן בחינות "ורב חסד" ו"נצר חסד", **שם הגבורות ממותקות לגמרי ובתכלית** — שם הגבורות ממותקות לגמרי ובתכלית השלמות. יש כאן שתי דרגות של מיתוק, לא אחת. בסתם ספירות, האש הזאת מכוסה כמו אש בעששית. אבל בשרש — בכתר, המתעלה מעל כל המבנה, המתואר באדרא כשלושה עשר תיקוני דיקנא כנגד שלוש עשרה מדות הרחמים — המיתוק מוחלט. וההוכחה היא בשמות עצמם: שנים משלושה עשר התיקונים נקראים בשם "ורב חסד" ו"נצר חסד" — שמות של חסד טהור, לא של דין ממותק. שם, אין האש רק מכוסה — היא נקראת בשם החסד עצמו.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 8

והיינו מה שבתיקון הששי ורב חסד הוא גבורה מקיף והוד פנימי דח"ס, ובתיקון הח' נצר חסד הוא בינה מקיף ומל' פנימי דח"ס. והרי גבורה והוד בינה ומל' הם בחי' גבורות ודינים, והם נקראים ורב חסד נצר חסד — הוא מפני כי שם הם ממותקות לגמרי ובתכלית.

והיינו מה שבתיקון הששי ורב חסד הוא גבורה מקיף והוד פנימי דח"ס — וזהו מה שבתיקון הששי, "ורב חסד", יש גבורה בבחינת מקיף והוד בבחינת פנימי של חכמה סתימאה, **ובתיקון הח' נצר חסד הוא בינה מקיף ומל' פנימי דח"ס** — ובתיקון השמיני, "נצר חסד", יש בינה בבחינת מקיף ומלכות בבחינת פנימי של חכמה סתימאה. **והרי גבורה והוד בינה ומל' הם בחי' גבורות ודינים** — והרי גבורה, הוד, בינה ומלכות הם בחינת גבורות ודינים, **והם נקראים ורב חסד נצר חסד** — ואף על פי כן נקראים "ורב חסד" ו"נצר חסד" — **הוא מפני כי שם הם ממותקות לגמרי ובתכלית** — משום ששם הן ממותקות לגמרי ובתכלית השלמות. זהו הלב הטכני של הענין, ויש לעמוד עליו לאט: באנטומיית הכתר, כל תיקון נושא בתוכו בחינת מקיף ובחינת פנימי של "חכמה סתימאה" [החכמה הנעלמת של אריך אנפין]. תיקון ו' מכיל גבורה (מקיף) והוד (פנימי); תיקון ח' מכיל בינה (מקיף) ומלכות (פנימי). והנה בדיוק ארבע הספירות שנמנו ביחידה 6 לעיל — גבורה, הוד, בינה, מלכות, קו הגבורות של הנוקבין — מצויות, כולן, בתוך הכתר, מפוזרות בדיוק בין שני תיקונים אלו. וכיצד נקראים תיקונים אלו? לא "דין", לא "קושי" — "ורב חסד" ו"נצר חסד", שני שמות של חסד טהור. בשרש, האש של הבית אינה רק מתקיימת לצד החסד — היא נענית לשמו של החסד. זהו פשר "ממותקות לגמרי ובתכלית".

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 9

והיינו שומשו"ם, שהוא גי' ור"ב חס"ד נצ"ר חס"ד במכוון. והנה ור"ב חס"ד גי' לאה ורח"ל, נצ"ר חס"ד גי' בי"ת במכוון. (וכמ"ש גם צפור מצאה בית, בחי' ג"ם צפ"ר הוא בבי"ת, דהיינו בתיקון הח' נצ"ר חס"ד שהוא מספר בי"ת, ועיין בע"ח שער הזווגים סופ"ב ותבין).

והיינו שומשו"ם, שהוא גי' ור"ב חס"ד נצ"ר חס"ד במכוון — וזהו [סוד] "שומשום", שגימטריתו היא "ורב חסד נצר חסד" במכוון, **והנה ור"ב חס"ד גי' לאה ורח"ל** — והנה "ורב חסד" בגימטריא כ"לאה ורחל", **נצ"ר חס"ד גי' בי"ת במכוון** — ו"נצר חסד" בגימטריא כ"בית" במכוון. **(וכמ"ש גם צפור מצאה בית** — וכמו שנאמר (תהלים פד, ד) "גם צפור מצאה בית", **בחי' ג"ם צפ"ר הוא בבי"ת** — ובחינת "גם צפר" היא ב"בית", **דהיינו בתיקון הח' נצ"ר חס"ד שהוא מספר בי"ת** — דהיינו בתיקון השמיני, "נצר חסד", שמספרו כמנין "בית", **ועיין בע"ח שער הזווגים סופ"ב ותבין)** — ועיין בעץ חיים, שער הזווגים, סוף פרק ב', ותבין. זהו נעילת המסגר: המלה "שומשום" עצמה שקולה, במכוון, כנגד שני תיקוני הכתר יחד. שׁוּמְשׁוּם: ש300+ו6+מ40+ש300+ו6+מ40 = 692. וְרַב חֶסֶד: ו6+ר200+ב2 (208) + ח8+ס60+ד4 (72) = 280. נֹצֵר חֶסֶד: נ50+צ90+ר200 (340) + ח8+ס60+ד4 (72) = 412. 280 ועוד 412 = 692 — מדויק, בדוק מחדש. וכל אחד מן המחוברים נפתר שוב: 280 הוא בדיוק "לאה ורחל" (לאה=36, ורחל=244; 244+36=280); 412 הוא בדיוק "בית" (ב2+י10+ת400=412). "שומשום" אינו, אם כן, אלא הנשים ועצם הבית, בדרגת המיתוק המוחלטת. והפסוק המוסגר חותם את הזהות השניה: הציפור — דמות קבועה לנוקבא, לנשמה המבקשת את קנה — "מוצאת בית" בתיקון "נצר חסד", שמספרו עצמו הוא "בית". אף ציפורו של דוד המלך מקננת בתיקון השמיני.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 10

וכדוגמת מ"ש במס' ב"ב בפ' המוכר את הבית, איתא סתם בית ארכו ח' אמות ורחבו ו' אמות. הרוחב ו' הוא תיקון הו', ורב חסד — זהו רוחב, בחי' במרחב י־ה, ועיין בע"ח שער א"א פי"א ובפע"ח שער הסליחות פ"ה ובשער השופר פ"א. ואורך ח' הוא תיקון הח' נצר חסד, והוא באורך, כי המזל נצר חסד נמשך באורך מלמעלה למטה, והוא ארוך יותר מכל שארי התיקונים כידוע.

וכדוגמת מ"ש במס' ב"ב בפ' המוכר את הבית — וכדוגמת מה שנאמר במסכת בבא בתרא, בפרק "המוכר את הבית", **איתא סתם בית ארכו ח' אמות ורחבו ו' אמות** — שם נאמר: בית סתם, ארכו שמונה אמות ורחבו שש אמות. **הרוחב ו' הוא תיקון הו', ורב חסד** — הרוחב, שש, הוא תיקון השישי, "ורב חסד" — **זהו רוחב, בחי' במרחב י־ה** — שזהו ענין רוחב, בחינת "במרחב י-ה", **ועיין בע"ח שער א"א פי"א ובפע"ח שער הסליחות פ"ה ובשער השופר פ"א** — ועיין בעץ חיים, שער אריך אנפין, פרק יא, ובפרי עץ חיים, שער הסליחות פרק ה ושער השופר פרק א, **ואורך ח' הוא תיקון הח' נצר חסד** — והאורך, שמונה, הוא תיקון השמיני, "נצר חסד", **והוא באורך** — והוא ענין אורך, **כי המזל נצר חסד נמשך באורך מלמעלה למטה** — כי המזל "נצר חסד" נמשך באורך, מלמעלה למטה, **והוא ארוך יותר מכל שארי התיקונים כידוע** — והוא ארוך יותר מכל שאר התיקונים, כידוע. תוספת מפתיעה: אם "בית" באמת בנוי מתיקון ו' ותיקון ח', צריכה תבנית בית גשמי, ממש, להטביע את שני התיקונים הללו במידותיה. והמשנה במסכת בבא בתרא — לא ענין קבלי כלל, אלא דין מפורש בהלכות מכר — קובעת שבית סתם, שנתחייב הבונה לבנותו, ארכו שמונה אמות ורחבו שש אמות. שש אמות הרוחב הוא תיקון ו', "ורב חסד", מפני ש"רב חסד" הוא ענין ההתרחבות — "במרחב י-ה" (תהלים קיח, ה), המקום הרחב. שמונה אמות האורך הוא תיקון ח', "נצר חסד", מפני שבאנטומיית האדרא התיקון השמיני הוא ה"מזל" — הפתיל הנמשך נמוך מכל שאר התיקונים, ציר האורך של כל המבנה, הצינור שדרכו יורדת השפעה מלמעלה למטה. בית יהודי הוא שש ברחבו ושמונה בארכו מפני שהוא "ורב חסד" ברחבו ו"נצר חסד" בארכו: תכנית קרקע של גבורות ממותקות.

לקוטי לוי יצחק, הערות למסכת סוטה · קטע 11

היינו: כשהאשה היא בבחי' אשה דקדושה, בבחי' לאה ורחל, אז היא בונה ומקיימת את הבית, וכמ"ש כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל — הרי שהן בנו את הבית.

היינו: כשהאשה היא בבחי' אשה דקדושה, בבחי' לאה ורחל — כלומר: כשהאשה היא בבחינת "אשה של קדושה", בבחינת לאה ורחל, **אז היא בונה ומקיימת את הבית** — אזי היא בונה ומקיימת את הבית, **וכמ"ש כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל** — כמו שנאמר (רות ד, יא) "כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל", **הרי שהן בנו את הבית** — הרי שהן, ולא נאמר "מלאו" או "שמרו", בנו את הבית. פסוק הסיום הוא ברכת זקני בית לחם ליולדת מלכות, בשער ממנו יוצא משיח — והוא סוגר את המעגל שנפתח ביחידה 2 לעיל: הלשון הוא לשון בנין, "בנו", אותו פועל בדיוק של "חכמות נשים בנתה ביתה". לא רחל ולא לאה, כביכול, מילאו את הבית או קיימוהו — הן בנו אותו. עתה מתפרש מאמר רב חסדא כולו: בית אינו קירות; בית הוא אשה, והאשה בנויה — במונחי התורה לאנטומיית הנקבה — מן האש המרוכזת של היקום: בינה, גבורה, הוד, מלכות. אש זו, כשהיא כלואה בתוך חסד, היא עצם החום שקרוי בית; בשרשה בכתר, היא ממותקת עד שאף שמה הוא שם חסד — "ורב חסד", "נצר חסד" — ואפילו מידות בית ממשי חורתות זאת. זנות וכעס אינם אלא אותה אש עצמה, כשהחסד ניטל ממנה — התולעת המחלחלת בשומשום מבפנים. ומכאן גם האסימטריה של המימרא נקראת כבנין, לא כעוול לאיש ולא לאשה: מהות הבית הוא קו הגבורה הנשי, ולכן דוקא שם מצב האש קובע הכל; האיש שוכן בבית, אך אינו עצם מה שהוא בנוי ממנו.

מה נבדק, וכיצד

זהות ההערה

ההערה הראשונה על מסכת סוטה, דף ג עמוד ב, מתוך לקוטי לוי יצחק — הערות לש"ס לרבי לוי יצחק שניאורסאהן, רבה של יקטרינוסלב, אביו של הרבי מליובאוויטש, עמוד מט בדפוס. זהות המחבר והמקום נלקחו כפי שקבע אותם פרויקט תורת לוי יצחק במהדורתו שלו, ולא נבדקו כאן מחדש באופן עצמאי.

מקור הנוסח — מהדורת-ראי, לא חילוץ ראשוני

בשונה מכל מהדורה אחרת בסדרה זו, מהדורה זו **אינה** חילוץ ראשוני מפרסום מודפס. פרויקט תורת לוי יצחק כבר הכין ופרסם מהדורה דו-לשונית מלאה של הערה זו — עברית מלאה, תרגום, וביאור מרובד — כחלק מסדרתו שלו, וגם כ-full.pdf באתר זה. המהדורה הדו-לשונית שממנה חולצה עברית זו (editions/sotah-3b-sesame-and-house/edition.html) היא עצמה מהדורת-ראי שהופקה בתוכנה (tools/tly_adapter.py) מתוך המהדורה של פרויקט תורת לוי יצחק, שומרת כל מלה עברית ואנגלית כלשונה ומשנה רק את צורת הסימון.

הנוסח העברי — מאיפה חולץ, ומה נבדק בו

העברית חולצה על ידי פרויקט תורת לוי יצחק עצמו מצילומי הדפוס (לקוטי לוי יצחק — הערות לש"ס, סוטה, עמ' מט). באות שהצטלמה בעמימות ברוחב הבית — הנדרש לזיהוי עם תיקון ו', כמפורט ביחידה 10 — תיקן הפרויקט וקרא "ו' אמות", לפי ההקשר ולפי החשבון שההערה עצמה בנויה עליו. מהדורה זו אינה מכריעה מחדש תיקון זה — הוא מובא כאן כפי שקבעו הפרויקט. לעומת זאת, כל חשבון גימטרי המשמש בביאור זה עצמו (אות 692, 280, 412, 680) **חושב מחדש**, אות אחר אות, במהדורה זו — ראה "שיטת העבודה" למטה.

חלוקת ההערה לקטעים

ההערה, כלשונה, יחידה רציפה אחת בלי סימני חלוקה משלה. אחד עשר ה"קטעים" שבמהדורה זו הם סדר ההצגה שבחר פרויקט תורת לוי יצחק במהדורתו, נשמר כאן לצורך עקביות בלבד.

הביאור — נשען על ביאור קיים, לא נכתב בחלל ריק

בשונה ממהדורת שער היחוד פרק א, שם לא היה כל ביאור קודם קיים להישען עליו, כאן **כן קיים** ביאור מפורט — זה שכתב פרויקט תורת לוי יצחק עצמו לקטע זה בדיוק. הביאור שלפניכם מנוסח מחדש בלשון הקודש, במוסכמות סדרה זו, מתוך אותה עבודת פתרון; אינו טוען לגילוי עצמאי חדש. כל חשבון גימטרי שהוא מציג חושב מחדש ואומת כנכון — ראה "שיטת העבודה".

מקורות שההערה מצטטת — הרשימה המלאה

ההערה מצטטת פסוקים ומקורות חז"ליים וקבליים בגוף הלשון ובהפניה. הרשימה שלהלן היא רשימת המקורות שהכין פרויקט תורת לוי יצחק עצמו — כולל מעמד כל מקור: אומת (אושר על ידי הפרויקט מול מקור עצמאי) או כפי שצוין (מקור אמיתי, כפי שהביאו בעל ההערה, שמיקומו הפנימי לא נבדק עצמאית) או לא אותר (מיקום שסיפק המבאר, לפי מהדורות מקובלות, בלי אימות עצמאי). **מעמד זה הוא של פרויקט תורת לוי יצחק, לא בדיקה עצמאית חדשה שנעשתה במהדורה זו** — מהדורה זו מעבירה אותו כלשונו, במוסכמות הסדרה, ואינה משדרגת ואינה מורידה שום מעמד בשתיקה. שלושה מקורות ברשימת הפרויקט המקורית (על רבא ותלמידיו, סוטה לא, א) הושמטו כאן משום שהם שייכים לקטע התצוגה-המקדימה שהוצא מן המהדורה — ראה "על מהדורה זו" לעיל.

אמר רב חסדא: זנותא בביתא... (יסוד ההערה) — אומת
סוטה ג, ב — הגמרא הנדונה עצמה.

שובו לכם לאהליכם (יחידה 1) — אומת
דברים ה, כז — "תנת" כשם לאשה, קריאת חז"ל הידועה.

באשה חדר פרוזדור ועלי' (יחידה 1) — אומת
משנה, נדה ב, ה — אנטומיית האשה כבנין.

צופי' הליכות ביתה (יחידה 2) — אומת
משלי לא, כז.

חכמות נשים בנתה ביתה... ואולת בידה תהרסנה (יחידה 2) — אומת
משלי יד, א — פסוק אחד, בוקע לשני חצאים: בנין והריסה.

שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל (יחידה 4) — אומת
בראשית כט, טז.

ארון האלקים אשר נקרא שם שם הויי (יחידה 4) — אומת
שמואל ב ו, ב — כפל "שם" סמוכים, ההוכחה הבלתי-תלויה השניה לזיהוי לאה ורחל.

בן פר"ת... עד תאות גבעות עולם (יחידה 5) — אומת
בראשית מט, כב וכו — ברכת יעקב ליוסף.

היינו מה שיוסף... כמ"ש בזוה"ק פ' וארא (יחידה 5) — כפי שצוין
זוהר חלק ב, וארא כב ע"א, כפי שמביא בעל ההערה — פרויקט תורת לוי יצחק סימן זה "כפי שצוין"; לא נבדק מחדש במהדורה זו מול נוסח הזוהר עצמו.

אני בינה לי גבורה (יחידה 6) — אומת
משלי ח, יד.

איהי בהוד (יחידה 6) — כפי שצוין
מאמר קבלי מוכר (ספרות תיקוני זוהר), מובא בהערה כמאמר בלי מקור מפורש — כך גם מוצג כאן, ללא הוספת מקום.

ועיין בטעמי מצות להרח"ו... פ' תשא (יחידה 6) — כפי שצוין
רבי חיים ויטאל, טעמי המצוות, פרשת תשא, על שמן המשחה — כפי שצוין.

אלקים ברב חסדך (יחידה 7) — אומת
תהלים סט, יד.

גם צפור מצאה בית (יחידה 9) — אומת
תהלים פד, ד.

ועיין בע"ח שער הזווגים סופ"ב (יחידה 9) — כפי שצוין
עץ חיים, שער הזווגים, סוף פרק ב — כפי שצוין, על זהות "בית" עם תיקון נצר חסד.

איתא סתם בית ארכו ח' אמות ורחבו ו' אמות (יחידה 10) — לא אותר
בבא בתרא צח, ב — בעל ההערה מזכיר את הפרק בשמו ("המוכר את הבית") בלבד; ציון הדף הוא של פרויקט תורת לוי יצחק, לפי מהדורות מקובלות, ולא אותר עצמאית במהדורה זו.

במרחב י"ה (יחידה 10) — אומת
תהלים קיח, ה.

ועיין בע"ח שער א"א פי"א ובפע"ח שער הסליחות... (יחידה 10) — כפי שצוין
עץ חיים, שער אריך אנפין פרק יא; פרי עץ חיים, שער הסליחות פרק ה, שער השופר פרק א — כפי שצוין, על תיקון ו' ותיקון ח'.

כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל (יחידה 11) — אומת
רות ד, יא — ברכת זקני בית לחם.

שיטת העבודה. מודגש הוא לשון המקור כלשונה; רגיל הוא ביאור. מעמד כל ציטוט שבגוף המקור הוא מעמד שקבע פרויקט תורת לוי יצחק במהדורתו שלו, מועבר כאן כלשונו ולא נבדק מחדש באופן עצמאי — ראה "מקורות שההערה מצטטת" לעיל. לעומת זאת, כל חשבון גימטרי המוצג בביאור — שׁוּמְשׁוּם=692, וְרַב חֶסֶד=280, נֹצֵר חֶסֶד=412, פֹּרֵ"ת=680, לֵאָה=36, וְרָחֵ"ל=244, בַּיִת=412 — חושב מחדש, אות אחר אות, במהדורה זו, ואומת כתואם למה שההערה טוענת. ייחוס מוטעה בדברי תורה הוא עוול של ממש ולא שגיאת סידור, ולכן שום דבר כאן אינו נאמר בבטחון גדול מזה שנבדק בו.

הוכן על ידי שמעון רוזנברג · Reshimu · OpenChassidus — ביאור זה נשען על עבודתו של פרויקט Toras Levi Yitzchok